

Indmeldelse: Send en mail til stighelmig@gmail.com samt kontingent kr. 100 til konto 1551-10015413 eller via MobilePay til 17765.

Formand: Biolog Thor Hjarsen ecoadvise@ecoadvise.dk

Næstformand: Lars Michael Nielsen

Redaktør: Ib Fagerlund

Kasserer og medlemsadministration: Stig Helmig

Øvrige bestyrelse: Poul Erik Pedersen, Klavs Nielsen, Ulla Skytte, Abdi Hedayat og Maja Balle.

Følg os på Facebook "Hellebæk Kohaves Venner" og på www.kohavensvenner.dk

Hvor er køerne henne?

Tekst og foto: Ib Fagerlund

Som de fleste nok har bemærket, er der ingen kreaturer på Kohaven for øjeblikket. De sidste dyr blev fjernet, lige omkring Nytår. Men det bliver der snart rådet bod på. Den forrige forpagtningsaftale, som Naturstyrelsen havde med to dyreholdere, ophørte med udgangen af 2018. Men en ny er lige på trapperne. Vi kan ikke afsløre alle detaljerne i det nye forpagtningsudbud endnu, men lidt kan vi da løfte sløret for.

Foldene bliver slået sammen

En af de største ændringer i Kohaven er ved at blive udført i disse dage. Nord- og sydfolden slås sammen til et stort område. Det betyder at hegningen omkring Hellebækvej laves om. Den eksisterende P-plads, midt på Hellebækvej, bibeholdes, men den indhegnes og der nedlægges færreste i vejen ved begge indkørsler, således at bilerne kan stå i fred for dyrene, som nu kan bevæge sig frit i

hele området, inkl. på selve Hellebækvej i Kohaven.

Det er også planen at etablere P-pladser i hver ende af Hellebækvej, ved indkørslerne til Kohaven.

Helårsgræsning uden vinterfodring

Vi har også erfaret, at Naturstyrelsen er positive m.h.t. at lade dyr gå på arealet hele året rundt, som det er sket de seneste år, og undlade fodring i vinterperioden, som

Kohavens Venner har foreslået.

Erfaringerne fra de seneste år har vist, at det har en yderst gavnlig effekt på flora og fauna i området. Det betyder selvfølgelig, at antallet af græssende dyr skal tilpasses den tilgængelige fødemængde, men det skal der nok komme styr på.

Vi glæder os til at se nye kreaturer på folden igen. Det sker nok i løbet af maj måned.

HUSK KONTINGENT

Ja! der er højt humor både blandt børn og voksne, når Kohavens Venner inviterer på tur i Kohaven - og så er det ovenikøbet en gratis fornøjelse for medlemmer og helt gratis for børn. Vi tilbyder 14 arrangementer i løbet af 2019 for 100 kr. i medlemskontingent.

Næste arrangement er tranetur den 7. april kl. 14, hvor vi gerne vil se så mange medlemmer som muligt - så husk at få betalt kontingent på MobilePay til 17765 eller til konto 1551-10015413.

HELLEBÆK KIRKEGÅRD - EN OVERSET NATURPERLE

FOTO: IB FAGERLUND

Tekst og foto: Jørn Skeldahl

Jeg holder meget af at komme på Hellebæk kirkegård – et roligt solbeskinnet sted på grund af den sydvendte placering i kanten af Hammermølleskoven, hvor Bøs-

semagergade løber sammen med Hellebækvej.

Kirkegården er anlagt i 1852 og udvidet i 1950. Den er overskuelig af størrelse, men indeholder alligevel mange dyr og mange arter på grund af den nævnte place-

ring.

Et trækplaster for mig har også været bestanden af skovblåfugl, som er en af mine favoritter blandt sommerfuglene. Arten kan lægge æg på forskellige haveplanter, men kan især godt lide ved-

Skovblåfugl – Første generation hun lægger æg på ærtetræ 23-4-14.

bend. For cirka 5 år siden kunne der være mange på kirkegården, mens jeg eftersøgte den forgæves i 2016 og 2017. Derfor glædeligt at finde en 2. generations hun i færd med at lægge æg på netop vedbend i august 2018. Første generation flyver i maj.

2018 var jo i det hele taget et fantastisk sommerfugleår, og på kirkegården kunne man også finde kejserkåbe (i mængde), vejrandøje, storplettet perlemorsommer-

fugl, det hvide c og duehale - plus selvfølgelig mange helt almindelige arter. Flere rækker af sommer-

Vejrandøje på sommerfuglebusk 2-8-18.

Almindelig guldstjerne uden for kirkegårdsdiget 28-3-16.

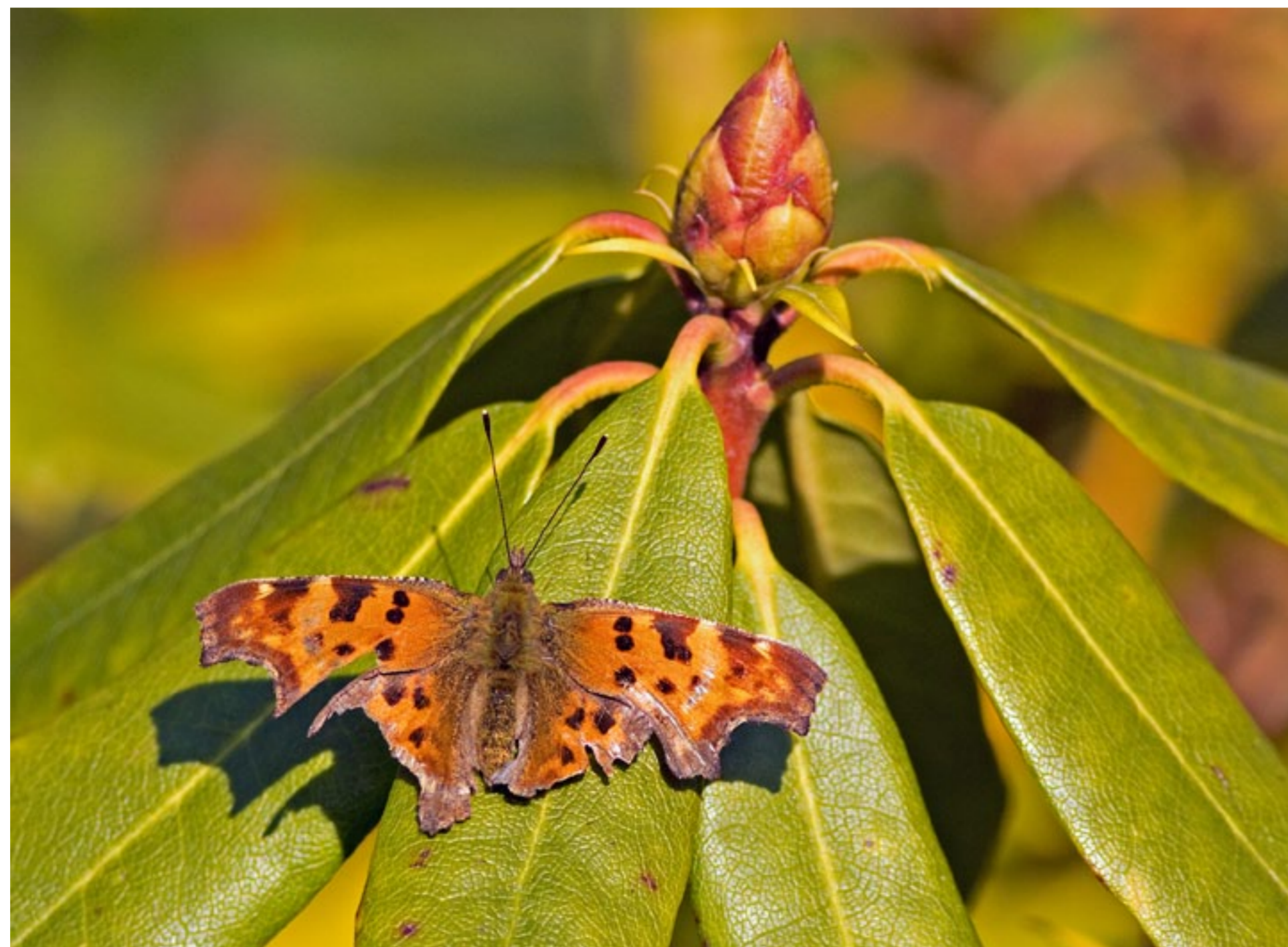
Snog oven på kirkegårdshækken 4-5-14.

fuglebuske virker også som træ-
plastre.

Med flere søer i nærheden rum-
mer kirkegården som regel også
en del guldsmede – håret mosa-
ikguldsmed, grøn smaragdlibel
og sidst på året hedelibeller. Des-

Blå anemone i det nordøstlige hjørne 23-3-15.

Slidt eksemplar af det hvide c på rhododendron – efter overvintring 19-3-15.

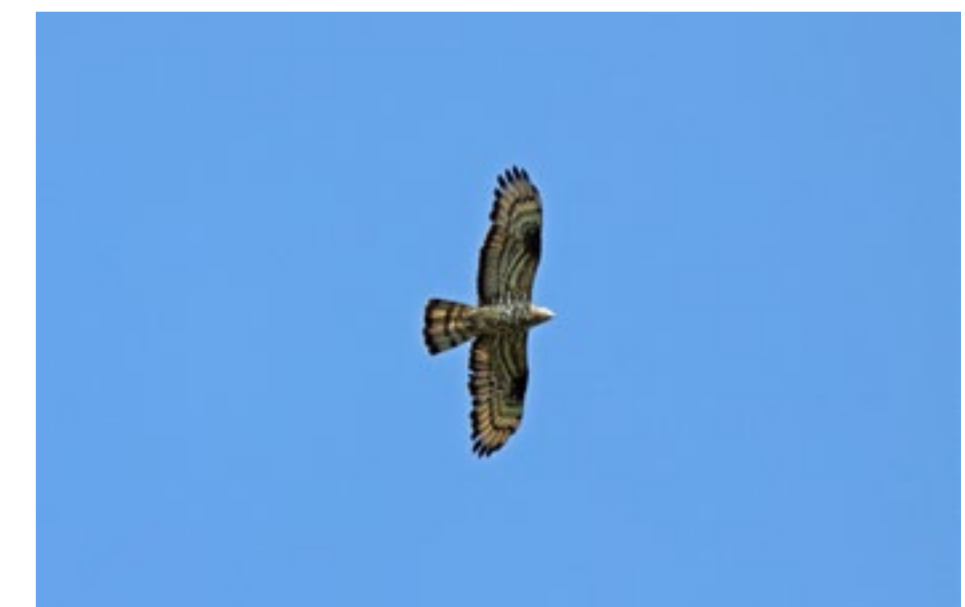

Dagpåfugleøje på sommerfuglebusk 25-7-16.

uden er her en del svirrefluer.
I det nordøstlige hjørne fandtes
i flere år en lille bestand af blå
anemone, muligvis forvildet fra
et gravsted. Arten er ellers meget
sparsom i det nordøstligste Sjæl-
land og står i øvrigt kun i ganske
få eksemplarer ved Nyrup. Den
kunne desværre ikke genfindes i
2018.

Kirkegårdens graver er et ven-
ligt naturinteresseret menneske
(tidligere sommerfuglesamler),

og han fortæller gerne om fx alle
de snoge, som også holder til på
kirkegården – specielt i kompost-

Hvæpsevåge – vist gammel hun – over kirke-
gården 19-7-14.

Skovblåfugl – anden generation lægger æg på vedbend 2-8-18.

bunkerne.
 Står man længe nok stille ved et gravsted, vil man ofte kunne se mus pile rundt.
 Den korte afstand til Hellebæk Avlsgård-området antyder også, at kirkegården kan være et fint sted at se på fugle i træktiden, og

med den rette vindretning kan man da også derfra se mange trænere og våger passere – ud over den faste strøm af skarver.
 I hvert fald visse år er der formodentlig et ynglepar af hvepsevåge i Hellebækskoven, og med lidt held kan man se de gamle fugle

over kirkegården.
 På selve kirkegården yngler regelmæssigt en del spurvefugle – bl.a. spætmejse, jernspurv, halemejse og gærdesanger.
 Så selv om lokaliteten ikke huser de helt store sjældenheder, er den lidt af et "smørhul" i vores område, og skulle man komme der en dag, hvor der tilsyneladende ikke er meget dyreliv, er der jo altid gravsten at studere – bl.a. er berømtheder som Halfdan Rasmussen og Jørn Utzon begravet her.

GOD TUR!

Jørn Skeldahl

En af yngelfuglene – gærdesanger – 17-5-18.

Rødmus på gravsted 23-4-14. Bemærk englehoved t.h.

Håret mosaikguldsmed i rhododendron 24-5-15.

ANEMONERNE OG DERES FØLGERE

Tekst og foto: Klavs Nielsen

Foråret er på vej, og det varer ikke længe, før anemonerne viser sig i skovbunden. Her hos os, i Teglstrup Hegn/Hammermølle Skov, er anemonerne ikke nær så talrige, som de kan være i andre skove. Og de to, i Danmark udbredte arter, gul anemone og blå anemone, er kun set i ganske få eksemplarer, som er fundet nær haver.

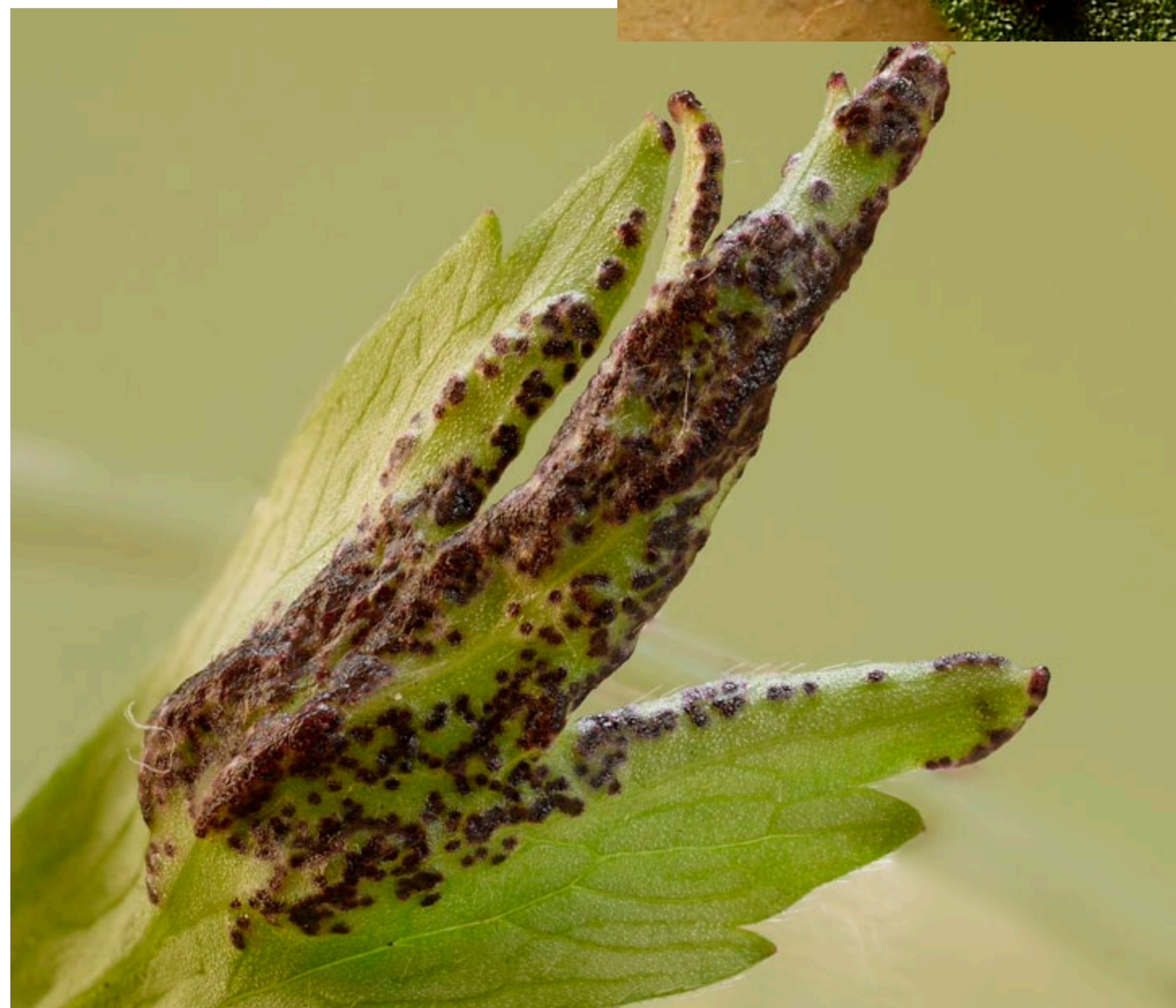
Det relativt fattige forårsflor i Teglstrup hegn, viser sig også ved, at den statelige forårsplante hulrodet lærkespore, først blev fundet i 2018, med to eksemplarer i Hammermølle skov.

Men selvom den hvide anemone, hos os, kun forekommer i spredte bestande, kan der gøres nogle interessante iagttagelser af andre arter, der er afhængige af dem. Det drejer sig om forskellige parasitiske svampe, som typisk sidder på bladene eller stænglerne, og danner små

Hvide anemoner ved Bondedammen.

udvækster - galler - der er ret forskellige og let kan genkendes i naturen. Ofte medfører galledannelsen, at bladene bliver misdannede, eller de angrebne planter bliver dobbelt så høje. Så hvis man vil finde gallerne, gælder det om at gå på opdagelse efter afvigende anemoneplanter. På www.fugleognatur.dk kan der ses flere billeder af gallerne.

Synchytricum anemones har ikke noget dansk navn. Svampen danner 0,5 mm store, mørklilla og hårde galler overalt på planten

Til venstre ses anemone-knæksporerust (*tranzschelia anemones*), der danner små brune, støvende hobe. Anemone-okkerpletrust (*ochropsora ariae*) til højre danner små hvide pletter, som ved modenhed danner små skåle

Anemone-brand (*urocystis anemones*) danner blærer på stilk og blade, som misdannes. Blærerne revner, hvorved der åbnes ind til den sorte sporemasse.

Anemone-okkerpletrust (*ochropsora ariae*) angriber sjældent blomsten, hvor den giver grønne pletter.

Afholdte arrangementer

12. december

JULEKNAS OG HYGGE PÅ BØLGEN

Godt 30 personer var mødt op til hyggeligt samvær på Kulturhus Bølgen, denne onsdag aften.

Der var pyntet festligt op med grønt på bordene, samt lidt julegodter.

Formand Thor Hjarsen bød velkommen og startede med at berette om årets forløb i Hellebæk Kohave, og om de sager bestyrelsen har koncentreret sig om, gennem den forløbne sæson. Nationalpark Kongernes Nordsjælland, som for alvor er ved at komme i omdrejninger nu, blev selvfølgelig også vendt og kommenteret. Det nye turprogram for 2019 blev ligeledes præsenteret. Efter vi havde fyldt op med gløgg og

kaffe, kom turen til bestyrelsesmedlem Ib Fagerlund, som gav en lille halv times inspiration til, hvordan man kan udnytte sit kamera til at få bedre og mere seværdige landskabsbilleder. Der var især fokus på, hvordan man udnytter de små og store detaljer, som naturen byder på, til at få komponeret spændende fotografier. Som eksempler på dette, viste Ib egne landskabsbilleder, fra Kohaven og det øvrige Nordsjælland.

Så var der en lille pause, hvor der igen var mulighed for at frekventere baren, og så underholdt bestyrelsesmedlem Klavs Nielsen med en længere beretning om svampe i Kohaven. Især om, hvad den ekstraordinære tørre sommer havde betydet for svampenes liv i år. Det hele ledsaget af Klavs' fantastiske fotos. Der var ivrig spørgelyst gennem hele aftenen, og jeg er sikker på, at

alle hyggede sig gevaldigt.

Det er nu anden gang vi forsøger os med sådan et arrangement, og da det har været så velbesøgt, bliver det helt sikkert gentaget i 2019.

27. januar

VINTER I KOHAVEN

Formanden var turleder på dette arrangement. Turen var pænt besøgt og det blev til en dejlig lang gåtur rundt i Teglstrup Hegn, hvor hver en sten blev vendt og der blev rodet mellem blade og i gamle træstubbe.

En af de mindste deltagere måtte dog have et lift på formandens skulder, for at klare den lange tur.

20. marts

FOREDRAG OG GENERALFORSAMLING

Masser af medlemmer var mødt op, og et superspændende oplæg, om Helsingør Kommune's naturindsatser, ved biolog Andreas Jarløv Busch, indledte aftenen. Der efter den ordinære generalforsamling - referat og formandsberetning vedlagt nyhedsbrevet.

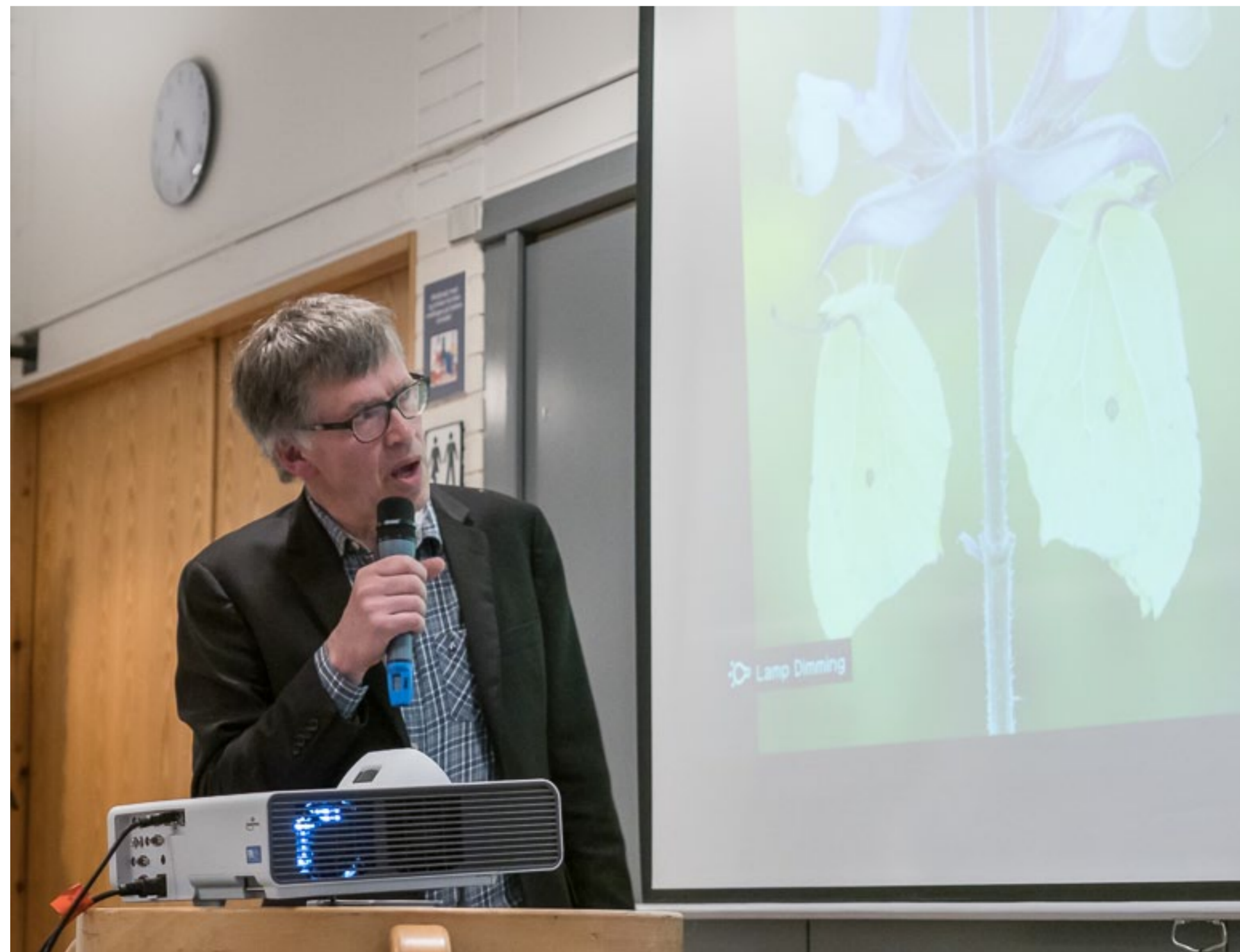
21. marts DEN ROMANTISKE HAVE OG DEN VILDE NATUR

Helsingørs borgmester Benedikte Kiær indledte Michael Stoltze's foredrag om haver og den vilde natur. Hellebæk Kohaves Venner var medarrangør sammen med DN Helsingør og Haveselskabet. Næsten 200 borgere var mødt op i Helsingørshallen, til et par yderst spændende timer. Allan Høxbroe havde taget initiativet til dette flotte arrangement, og det skal han have stor tak for!

31. marts TRANETUR

Mange ugers vinde fra vest og nordvest har betydet, at vi i vores nordsjællandske smørhul er blevet "snydt" for det meste af årets tranetræk. Denne dag var så ikke meget bedre, med kold og ganske kraftig vestlig vind. Til gengæld havde vi (ca. 20 deltagere fra ca. 4 til 80 år) en flot solrig vandretur med smukke, forårskåde hvinænder, lille lap-pedykker, hele tre sølvhejrer i Bøgeholm sø og 2-3 røde glenter. Kom med på tranetur igen den 7. april. Turleder var Thor Hjarsen.

Kommende arrangementer

7. april kl. 14-17

TRANETUR

"Same procedure as last Year" - et fast indslag i turprogrammet er vores årlige traneture i det tidlige forår. Vi lægger nakken tilbage og afsøger himlen for de store, trækende fugle. Med lidt held ser vi også andre trækende fugle som musvåge, spurvehøg og ørne. Husk varmt tøj og lidt proviant. Mødested: P-pladsen. Turleder: Lars Michael Nielsen.

14. april kl. 9-11

KRIBLEKRABLE-TUR

Kalenderen siger forår og de små insekter, spindlere, snegle og andet småkravl er begyndt at være aktive. Foreningen medbringer bakker og lupglas, og så er det bare med at afsøge skovbunden for diverse smådyr, hvorefter vi artsbestemmer og studerer de sære væsner. Selv de mindste børn kan være med her, og alle kan lære noget nyt. Tag med på opdagelse i mikro-universet! Mødested: P-pladsen. Turleder: Lars Michael Nielsen. Turen er yderst velegnet for børnefamilier.

25. maj kl. 11-17

NATIONALPARK KONGERNES NORDSJÆLLAND FYLDER 1 ÅR

Vær med til at fejre nationalparkens 1-års fødselsdag med en virksom lørdag på Helsingørs Nordkyst.

Vi starter i haverne omkring Marienlyst slot hvor frivillige fra Marienlyst Slots Venner fortæller om de forskellige haver. Efterfølgende kan man opleve "Historierne i historien" på den gamle geværfabrik i Hellebæk med udgangspunkt i Hammermøllen. Hellebæk Kohaves Venner inviterer på natursafari i det spændende landskab bag Hellebæk, og samtidig åbner Anes hus dørene for fortællingen om huset og dets istandsættelse. Ved Anes hus arrangerer Helsingør Ski- og Orienteringsklub et lille orienteringssløb. Ved Anes hus kan man også købe kaffe og kage, ligesom man kan få noget at spise og drikke på Cafe Hammermøllen.

Deltagelse i dagens aktiviteter er gratis og henvender sig til familier med børn. Men alle foreningerne opfordrer til at interesserede melder sig ind og støtter foreningernes virke og formål.

Program:

Tidspunkt	Aktivitet	Mødested
11:00	Vandring i haven ved Marienlyst Slot v. Marienlyst Slots Venner	Slotsvej, ved Marienlyst Slot
13:00	Historierne i historien. Vandring i det gamle Hellebæk v. Morten Steen Petersen	P-pladsen ved Hammermøllen
14:00	Natursafari i Hellebæk Kohave og Teglstrup Hegn v. Hellebæk Kohaves Venner	P-Pladsen på Hellebækvej ved den tidligere avlsgård
14:00	Anes hus åbner, Kaffe og kage	Anes Hus v. Bøgeholm Sø
14:00	Orienteringsløb ved Anes Hus arrangeret af HSOK	Anes Hus v. Bøgeholm Sø
14:30	Fortællingen om Anes hus v. Erik Trolle	Anes Hus v. Bøgeholm Sø
15:00	Eventyret Store Klaus og Lille Klaus v. Morten Steen Petersen	Anes Hus v. Bøgeholm Sø
16:00	Fortællingen om Anes hus v. Erik Trolle	Anes Hus v. Bøgeholm Sø
10-17	Cafe Hammermøllen er åben	Hammermøllen, Bøsemagergade 21

18. maj kl. 14-17

LIVET I VANDHULLERNE

Søer og vandhuller er levested for mange sære dyr. En af Danmarks absolut største kapaciteter på vandbiller og guldsmede, Mogens Holmen, vil lede dagens tur. Bevæbnet med vandketcher, bakke, akvarium og lup skal vi blive klogere på rygsvømmere, vandkalve, skorpiontægger, larver af vårfluer, guldsmede og hvad vi ellers kan fiske op. Husk gummistøvler!

Mødested: P-pladsen.

Turleder: Mogens Holmen.

Turen er yderst velegnet for børnefamilier.

Se det fulde turprogram for 2019
på
www.kohavensvenner.dk